

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

И С К А Н Е

**от омбудсмана на Република България
за установяване на противоконституционност на
чл. 10, ал. 16 от Закона за пътищата**

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл.150, ал. 3 от Конституцията на Република България се обръщам към Вас с искане да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 10, ал. 16 Закона за пътищата (нова - ДВ, бр. 105 от 2018 г., в сила от 01.03.2019 г.), която предвижда да не се извършва/счита за редовен периодичен технически преглед на пътно превозно средство (ППС) при неплатени дължими такси по ал. 1 (винетна и тол такса). Заплащането на дължимите такси се удостоверява с проверка чрез автоматизиран обмен на информация между информационната система за електронно регистриране на извършените периодични прегледи на пътни превозни средства, поддържани от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и електронната система за събиране на пътни такси.

Намирам, че същата противоречи на разпоредбите на чл. 4, ал. 1 и чл. 35, ал. 1 от Конституцията на Република България поради следните съображения:

Въведената със Закона за пътищата смесена система за таксуване на различните категории пътни превозни средства и такси на база време и на база изминато разстояние се отнася само и единствено за преминаване по платената пътна мрежа. Извън нейния обхват те не се изискват.

Съгласно чл. 10а, ал.1, изр. второ: „В зависимост от срока винетните такси биват годишна, тримесечна, месечна, седмична и уикенд и имат валидност от деня, посочен като начална дата при заплащането им.“ (в спорната разпоредба на чл. 10, ал. 16 не е точно указано коя от тях следва да бъде заплатена).

Напълно възможно е собственик на моторно превозно средство и никога да няма необходимост от винетка, но за да спази изискванията на закона относно периодичния технически преглед на автомобила си, да е принуден да направи разходи по снабдяване с винетка, която не му е нужна.

Разпоредбата на чл. 179, ал. 3 от Закона за движение по пътищата предвижда водач, който управлява пътно превозно средство по път, включен в обхвата на платената пътна мрежа, за което е длъжима, но не е заплатена такса по чл. 10, ал. 1, т. 1 от Закона за пътищата, да се наказва с глоба в размер на 300 лв.

Законът за пътищата предвижда възможност за освобождаване от административнонаказателна отговорност, при заплащане на компенсаторна такса (чл. 10, ал. 2).

Видно е, че съгласно предвидения регламент за пътните такси по ЗП, те служат само и единствено за движение на МПС в обхвата на платената пътна мрежа.

Според потребностите на водачите на МПС, законодателят е дал възможност за избор на срок на е-винетка.

За липса на платена такса при преминаване по платената пътна мрежа е предвидена административнонаказателна отговорност, която не се прилага при заплащане на компенсаторна такса.

От друга страна, изискванията за извършване на периодичен технически преглед на МПС са изрично регламентирани в ЗДвП и Наредба № I-45 от 24 март 2000 г. за регистриране, отчет, спиране от движение и пускане в движение, временно отнемане, прекратяване и възстановяване на регистрацията на моторните превозни средства и ремаркета, теглени от тях, и реда за предоставяне на данни за регистрираните пътни превозни средства (Наредбата).

Регистрираните МПС подлежат на задължителен периодичен преглед за проверка на техническата им изправност (чл. 147, ал. 1 от ЗДвП). Той удостоверява, че МПС е безопасно за движение по пътищата, че отговаря на задължителните законови изисквания във връзка с безопасността и опазването на околната среда. В ЗДвП е предвидена санкция за водач, който управлява технически неизправно пътно превозно средство.

Преглед за техническа изправност на превозните средства се извършва и при пускане в движение на превозни средства, спрени от движение поради техническа неизправност и по искане на собственика (чл. 32, ал. 1, т. 3 от Наредбата) и при възстановяване на регистрацията на превозното средство, ако не притежава валиден документ за преминат преглед за техническа изправност (чл. 32, ал. 1, т. 4 от Наредбата).

МПС преминават технически преглед в точно определени срокове. При първоначална регистрация се определя срокът за извършване на първия периодичен технически преглед (чл. 32б от Наредбата).

С разпоредбата на чл. 181, т. 1 от ЗДвП е предвидена санкция за собственик или длъжностно лице, което без уважителни причини не представи в определения срок превозно средство за технически преглед.

С оглед на изложеното, разпоредбата на чл. 10, ал. 16 от ЗП поставя в зависимост две независими едно от друго задължения за водачите на МПС.

Законовото изискване за заплащане на пътните такси по никакъв начин не е обвързано с времето за извършване на технически преглед и не кореспондира с целта и условията за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства.

На практика този текст принуждава гражданите за изпълнение на едно задължение, какъвто е техническият преглед, да заплатят неоснователно пътна такса, която е необходима за движение само по платената пътна мрежа. Липсата на редовен технически преглед води до ограничаване на конституционното им право за свободно придвижване по територията на страната, която включва и неплатена пътна мрежа, а това е недопустимо по Конституция.

Ограничаването на това основно право на гражданите е въведено от законодателя именно чрез нормата на чл.10, ал. 16 от ЗП като в противоречие с конституционните норми и принципи тази разпоредба създава пречки на собствениците/ползвателите на МПС да изпълнят задължението си да представят автомобилите си на технически преглед.

Както е посочено в Решение по к.д. №11/2020 г., ограниченията на правото на свободно придвижване по територията на страната и на напускане на нейните предели биха имали легитимна цел по смисъла на чл. 35, ал. 1, изр. второ от Конституцията, ако те са необходими за приоритетна защита на друг конституционно значим интерес, подлежащ на конституционна закрила, при условие, че посочената в закона е действително преследваната от законодателя цел и ако в тези случаи ограничението на правата на гражданите е пропорционално на защитавания интерес, подлежащ на конституционна закрила. Той трябва да бъде свързан с националната сигурност, народното здраве и правата и свободите на останалите граждани. Както при разпоредбите, по които се е произнесъл Конституционният съд в горесцитираното решение, така и при оспорената с настоящото искане норма, такъв интерес в случая липсва.

В същото решение е отбелязана трайната практика на съда по въпроса за възможността упражняването на основните права на гражданите да бъде ограничавано в случаите, когато е налице легитимна цел, основанието е закрепено със закон, в рамките на предвиденото в Конституцията ограничение и е спазен принципът на пропорционалност (съразмерност) на преследваната цел (Решение № 20 от 1998 г. по к. д. № 16/1998 г.; Решение № 15 от 2010 г. по к. д. № 9/2010 г.; Решение № 2 от 2011 г. по к. д. № 2/2011 г.; Решение № 7 от 2016 г. по к. д. № 8/2015 г.; Решение № 8 от 2016 г. по к. д. № 9/2015 г.; Решение № 3 от 2019 г. по к. д. № 16/2018 г.).

Предвид изложеното, поставянето като условие за редовност при периодичен технически преглед на пътното превозно средство на заплащането на винетни и тол такси, категорично не съставлява подходящо и съразмерно средство за постигане на конституционно оправдана цел.

Тази принуда, въведена от законодателя със ЗП, не кореспондира и с принципа на правовата държава, който следва да гарантира защита на основни права. Този принцип присъства последователно в практиката на

Конституционния съд като най-общо се приема, че правовата държава означава упражняване на държавна власт на основата на Конституцията, в рамките на закони, които материално и формално съответстват на Конституцията и които са създадени за запазване на човешкото достойнство, за постигане на свобода, справедливост и правна сигурност. Конституцията в различни свои разпоредби съдържа както формалните, така и материалните компоненти на правовата държава. Те образуват една смислена съвкупност, в която си взаимодействат.

От тази гледна точка оспорената разпоредба не отговаря на конституционното изискване за стабилност, сигурност, последователност и предвидимост, които са в основата на правовата държава.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид изложеното и на основание чл. 150, ал. 3 от Конституцията на Република България, моля да образувате конституционно дело и да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 10, ал. 16 от Закона за пътищата (нова - ДВ, бр. 105 от 2018 г., в сила от 01.03.2019 г.) поради противоречието ѝ с разпоредбите на чл. 4, ал. 1 и чл. 35, ал. 1 от Основния закон.

Моля да конституирате като заинтересувани страни по делото Народното събрание, Президента на Републиката, Министерския съвет, Върховния административен съд, Върховния касационен съд и Висшия адвокатски съвет.

Прилагам преписи от искането за предложените заинтересувани страни по делото.

С уважение,

**ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**